

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .
Nr-ii de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

anunșurile nu se înalță.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Anul VI.

Număr de Duminică

Nr. 27

PENTRU ARCHIMANDRITUL HAMSEA.

Indreptăm cuvânt serios către archimandritul Augustin Hamsea. Și întrebăm anume: nu crede că în lupta ce a dus-o, el și ai săi, împotriva lui Vasilie Mangra, s'a ajuns la starea când deja singură numai tăcerea sa este un neiertat păcat față de sfânta noastră biserică?

Să ne înțelegem.

Azi Vasilie Mangra nu este numai ales după forma și lege episcop al Aradului, dar și după sfințele canoane fără prihană a fost găsit din partea Sinodului Episcopesc și vrednic e ținut să urce treptele scaunului episcopesc.

Cine unelțește deci împotriva lui, păcat sevrăște, și încă neiertat păcat, împotriva bisericii române ortodoxe. Pe d'oparte pentru că încurajază pe cei cari și de altfel într-o limbă de apă ar sorbi întreaga autonomie a bisericii gr. or. române, ear pe de altă parte pentru că sguade credința în tăria așezămintelor noastre bisericesti.

Veacuri de-arândul biserica ne-a fost scut. Și azi cetate tare ea ne este și cine spărtură vrea să facă într'însa, atentează la însuși vieța poporului român.

Ear amicii Prea Cuviosului Archimandrit sapă demult sub zidurile autonomiei noastre bisericesti. Ei zic că numai împotriva lui V. Mangra luptă. Sunt însă ori mișei cari știu ce mint, ori patima într'atata li-a orbit dreapta judecată, încât într'adever, nu ved că resvrătindu-se împotriva alesului bisericii, nesocotesc însuși biserica și coadă de topor se fac.

Dar să lamurim întâiu unele și altele.

Obștea cea mare știe de lupta ce se duce împotriva întăririi părintelui vicar V. Mangra numai din câte s'au scris prin fol. Infamiile cele mari nu s'au petrecut însă la lumina zilei. Di Beles János a avut și d-aa atata minte să nu subserie, când în „Aradi Közlöny“ apăruse și irea pe care însuși fișpanul Urbán Iván s'a simțit silit s-o desmintă. Tot așa, nu în fol, ci într-o epistolă confidentă a invinuit cu cea mai mare mișelie pe părintele Mangra.

Și așa, în chipul acesta de corsari, au dus și urmează cu lupta. Prin denunțări fără rușine, cum a fost și cu Seminarul, prin calomniile plasate în fișica timișoreană și apoi cersind foilor din Budapesta să reproducă și ele — așa socotiseră să ridice pe Unguri împotriva alesului Eparchiei Aradului.

Toate acestea însă, treacă meargă.

Desnădăjduiți că Hamsea rămâne fără mitră, au împins îndrăzneala până la adevărată crimă. S'au înscenat așa odioase atentate împotriva onoarei celui pe care Sinodul episcopesc l-a aflat vrednic să fie episcop, încât pentru demnitatea bisericii noastre și de rușinea lumii ne reținem a pune pe hârtie mizerabilele înscenări.

S'au făcut-o aceasta, ce-i drept, nu Hamsea, nici Beles ori Cicio, ci s'a recurs la subscrierea unui individ

care n'are nimic de pierdut, care pentru calomnie are să răspundă deja în vre-o zece procese, care când va vedea că se îngroașă giama, sigur se face nevezut, după-cum ș'acum poziția grea îl gasește „acasă“, anându-se el mai mult pe drum între Arad, Curtiel, Lipova și sfânta mănăstire H.-B. drog.

Di archimandrit Hamsea știe de înscenările acestui individ, care fără indemnul și fara spriginul material al altora — face ori-ce pentru plată — desigur n'ar nimeri drumul decât cel mult până la cel mai apropiat birț.

Di archimandrit Hamsea știe foarte bine că denunțările acestui individ — întocmai ca ale individului pe care n'a voit să-l primescă de călugăr — nu au nici un temei. Știe, că ele nici nu pot avea de țință — dovada, căci împotriva părintelui V. Mangra nimeni nu va putea dovedi vre-ua lucru slab; dacă ar fi vre-o pată în vieța acestui barbat ales al bisericii noastre, vrăjmașii se l'ar fi scos la iveală și d'o sută de ori; di Hamsea știe că întreaga această înscenare este pusă la cale numai și numai pentru a întârzia și pune pedeci înaltei aprobări. Di Hamsea știe că un amic al său din Budapesta a fost în septemăna trecută la Arad — ce întâmplare ciudată — tocmai când se ticlea una din infamiile împotriva alesului episcop al Aradului.

Și totuși preacuviosul tace și stă în tignă la mănăstire. Ori dacă se deranjează să vină pela Arad, este numai pentru a strânge binevoitor mâna celor ce duc campania, începând cu Maglaș și terminând cu redactorul dela „Füles B-goly“, cel dat în judecată pentru lesă majestate săvârșită tot pentru a lovi în di Mangra și a servi pe di Hamsea.

Di Hamsea este însă față bisericească, vrea să trăiască în sinul bisericii. Crede că e compatibil cu demnitatea sa de archimandrit tăcerea până și în acest stadiu al luptei — purtate în favorul său — când pentru a se lovi în părintele Mangra, se atentează la însuși așezămintele noastre bisericesti?

Crede că lăsând desavuată lupta ce se poartă în numele și în favorul său, cu arme atât de necinstite, poate scăpa de a fi acuzat că e complice, partaș de frunte la campania detestabilă?

Noi ne-am ferit până acum a duce lupta pe terenul personalităților. Cu atât mai puțin am căutat să servim obștei — picanterii. Numai odată ne-am ocupat de o persoană anume, și di Beles János ne e mărturie că l'am așezat bine. Vrea „compania“ să urmăm? Dar asigurăm și pe di Hamsea și pe amicii săi, că dacă e vorba de picanterii, vom servi nu cu înscenări pe prost gust, ci-i vom pune față în față pe amicii buni de azi să spună unul despre altul ce au crezut și vorbit înainte vreme. Și cel care — ca Beles János — va trage scurta, va fi preacuviosul archimandrit.

Am voi să crufăm însă persoane a căror slăbiciuni date pe față ar coborî și nimbul altarului. D'aceea ne

place a crede că archimandritul Hamsea va reveni la sentimente bune și va grăbi să se degajeze de orice solidaritate cu Maglaș și Compania. . . Tăcând și încurajând campania de corsari ai onoarei, își va proclama singur osândă și vom fi siliți ca și pe P. C. Sa și pe alții cari îl acoper să-l tratăm în consecință: ca pe răuvoitor al așezămintelor noastre bisericesti.

Presa maghiară, ori câtă bunăvoință arată de altfel lui Beles János, totuși este silită să ia notă de felul cum Beles János a denunțat pe I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu că lua bani sub pretext de a mitui pe juzii dela Curie.

Reproducând din ziarul regretatului episcop Iosif Goldiș pasagiul dat de noi, „Hazánk“ dela 9 Iulie scrie:

„Dacă acest pasagiu din ziar este adevărat, atunci el trebuie să aibă urmări fie pentru Beles, fie pentru mitropolitul Meșianu. În afacerea aceasta trebuie să ia cuvântul și Curia, pentru că reputația ei cere ca față de asemenea calomni să aperse pe cea mai supremă judecătorie a Ungariei“.....

Răsbol ai vrut, d-le Beles?

Ei bine, să vedem cum te vet apăra!

Un glas cuminte!

„Nagyváradí Napló“ dela 5 Iulie, sub titlul Csaló hazafiság („Patriotism lătrător“) scrie următorul articol de fond:

Intre alte sumedenii de necazuri, mica noastră țeară are soartea — e un făcut! — că dă mult crezământ gurilor minciunoase și tot'dauna de gurile mari ascultă. O gură care lătră isteț la noi poate deja să amețească lumea. Avem trântori în țeară, partide, mărimii, al căror titlu de drept este gura și cari cu gura știu nu numai să trăiască, dar să și omoare.

Santem un popor cu inclinări romantice. Asta e și cauza adorațiunii noastre pentru frazeologie. Și tot aceasta este pricina pentru-care ne place tămăia, întocmai ca orientailor. Mai ușor ne poate cine-va câștiga dacă ne gâdăle mândria de neam și fantasia patriotică. Păcatul acesta a dat naștere patriotismului lătrător. D'aceea își încearcă norocul asupra noastră ori-ce înșelătorie, ademenire, minciună și tragere pe sfoară în numele patriotismului. Coarda aceasta întotdeauna ne mișcă și ne captivează. Iudată ce ne umplu urechile cu lătrături patriotice, nu mai cășutăm fondul și realitatea.

Despre presa maghiară avem păreri măgulitoare. Presa aceasta a săvârșit muncă de gigant în ceea-ce privește cultura maghiară și modernizarea; ear nunca aceasta a făcut-o cu o lăpădare de sine fără pereche. Zău că are atâtea merite această presă, cât toate armatele cari odinioară băteau pe Turci. Nu-i însă instituțiune omească fără greșală. Nici presa maghiară nu este lipsită de greșeli. Dintre toate însă cea mai mare este că se lasă ușor sedusă de patriotismul lătrător.

Să luăm de pildă afacerea Mangra. In ce chip nedrept patriotismul lătrător a

dus în rătăcire marea parte a opiniei publice maghiare. Și de atât dată s'a ales episcop român. Poate că nu odată într'adever a fost nevoie ca publicul maghiar să fie liniștit. Atunci însă era pace. Dar acum patriotismul lătrător cu adevărat face spume ia gură. De ce? Pentru-că Hamsea, rudenia dulce a diu mitropolit Meșianu, a cazut la alegerea de episcop și a fost ales o persoană care este o puternică individualitate, e dușman al tiraniei ierarhice, spune întotdeauna adevărul și întotdeauna a fost om al poporului. S'a pornit îndată campania lătrătorilor. Se înțelege, pentru-a prinde, se invoacă îndată patriotismul. Și cine invoacă? Meșianu și compania. . .

Patriotismul lătrător de ce l'a spriginut o parte a presei maghiare? Pentru-ca rudenia diu mitropolit Meșianu să ajungă episcop, trebuie să speriam întreaga societate maghiară, să agităm pe Românii pacifnici, să pornim goană, să calomniăm un talent puternic, un bărbat sincer și cu intențiuni onorabile?

Goană mai nedreaptă ca cea pornită împotriva lui Vasilie Mangra de mult n'a văzut lumea. Il injuriază fără motive și vor să-l facă imposibil tocmai acei Români, dela cari mai puțină sinceritate putem aștepta. Ear opinia publică maghiară se alătură tovarăș la această goană, la machinațiunile lătrătorilor și a patrioților minciñoși.

Vasilie Mangra este bărbat cu mare talent, cu intențiuni curate. Temperamentul lui viu se poate că l-a răpit vre-odată, dar de ani de zile este cel mai sincer aderent al păcii. Deși meșianistii au vrut să-l păteze și moralicește, în Casa Magnaților feudală, prin interpelarea unui magnat scurt la minte, demnitatea omenească și preoțească alui Mangra nu poate fi atinsă. Doar nici vicar episcopesc n'ar fi putut ajunge dacă ar avea vre-o greșală.

Ar fi d'asemeni un lucru îndrăzneț și fără cap dacă ne-am atinge de autonomia bisericii române. Sinodul eparchial s'a pronunțat pentru Mangra și votul acesta numai sufletului de rudă alui Meșianu poate să fie gravamen.

Să nu uităm apoi nici aceea, că o mare parte a Românilor îl recunosc de căpetenie al lor pe Mangra.

E ridicol ca asupra lui Mangra să judece cei cari nu-l cunosc. Eată aici e publicul din Bihor și orașul Oradia-Mare, unde Mangra trăiește: societatea aceasta e martoră că Mangra este bărbat și patriot neeseceptionabil.

Dar chiar dacă Vasilie Mangra ar fi tradat patria — se știe că acuzarea aceasta este o măgărie — nici atunci n'are înțeles nici rațiune goana în contra lui. Înaintea altarului bisericii sale și a societății maghiare a făcut mărturisire onorabilă și sfântă despre patriotismul său. Chiar trecut de trădare de patrie dacă ar avea, și atunci să ne bucurăm că s'a legat cu garanții tari de patria și patriotismul maghiar. Cum să nu ne bucurăm însă, când știm că acuzarea e o minciună urită, când prin Mangra am câștiga un prelat onest, patriot talentat și care spriginindu-se pe popor, ar ști să și influențeze asupra poporului.

Să grijească deci guvernul maghiar și să nu se lase tras pe sfoară de patriotismul lătrător. . . Ar fi o greșală tragică dacă și de astă dată l'ar păcăli patrioții

de răspântii. Patriotismul acesta lătrător până acum a mărit numai numărul dușmanilor patriei noastre mici și vrednică d'o soarte mai bună.

Cartea d-lui Măneguțiu.

Sub titlul „Almanachul S-tului Nicolae“ preanonoratul protopop N. Măneguțiu a scos de sub tipar o carte voluminoasă, care, nu ne îndoiim, va face mare senzație în viața publică românească. D-sa ne înfățișează în lumină viue și cu dovezi neresturnabile, mare parte din păcatele și greșelile săvârșite în biserică gr.-or. română și anume în arhiepiscopie, atât sub păstoria decedatului mitropolit Miron, cât și sub actuala oblađuire mețianistă.

Nu urmărim, la acest loc ținuta, să facem o dare de seamă asupra cărții d-lui protopop din M. Oșorhei. Vrem să atragem numai asupra-i atenția cititorilor noștri. Biserica este adică atât de strâns legată de viața noastră națională, încât nimeni nu rămâne nepăsător în fața celor ce se petrec în biserică.

Că d. Măneguțiu ne descopere mai ales fapte săvârșite de anume persoane, e firesc. Doar în consistor oamenii dreg lucrurile și dacă li-au dres reu, bine se face când se dau pe față relele, că numai așa se poate face îndreptare.

Că d. protopop este aspru la vorbă că ceartă reu pe unii și pe alții, nu cruță nici pe mitropolii, iarăși își are pricina sa: sunt din cale afară grele păcatele pe cari le descopere!

Vom da în cursul verii spicuri din această carte. Cei ce se înlesnesc, să-și procure însă opera întreagă a d-lui Măneguțiu. Vor citi-o cu mare interes.

O suspendare senzațională.

Tocmai terminasem articolușul asupra cărții d-lui protopop N. Măneguțiu, când primiram știrea că d-sa a și fost suspendat.

Nu e de mirare.

Etată ce scrie adică d-sa la pag. 137 a cărții sale:

V. Din rău tot la mai rău...

Două feluri de vești — extrem contradictorii — premers-au cindatului eveniment, că pe scaunul lui Șaguna s'a suit în fine și bătrânul episcop al Aradului, părintele I. Mețian. Cindat părea lucrul acesta fiind-că se știa de arândul, că fostul arondaș, apoi notar și pe urmă paroch și protopop din Zernești nu se putuse nici când înalța peste o anumită graniță de rustică rafinerie. Altcum însă om laborios și măestru neintrecut în demagogie, ajuns virtuos în așanumita sofistrie mețianistă, adică în arta de a întoarce lucrurile pe dos și a da soflamei aparența adevărului, ear însăși aparenței poleitura realității.

Amici avea — și avea și inimici bătrânul episcop, ca toată lumea. Unii povesteau de un bărbat energic un fel de discipol al lui Șaguna, care va face mult bine bisericii; — alții — și anume, cum se văzu mai pe urmă, cei pățiti — știau să ne spună minuni de felul despotice și abusiv, cum guvernase el diocesa Aradului!...

Intr'acea veștile aceste încurcase cu deabinele lumea — și rezultatul fu o strajnică păcăleală...

Adevărul era și acum la mijloc, cum e de regulă în judecățile omenești. Nu era Mețian energicul ucenic al lui Șaguna, dar era omul practic și expert, care știe să-și acopere slăbiciunile proprii și se useze de slăbiciunile altora.

Nu era nici numai ambițios, oți arrogant, cum ziceau ceialați, căci în fine trăsurile aceste denotă totdeauna energie și între anumite jurstări pot fi chiar utile, ci era și este numai arbitrar și abusiv. Nu era vr'un leu părintele Mețian, dar i-se cunoștea bine, că aparține la clasa piscilor. Cu ipocrazia-i peste 70 de ani practică și perfect personificată în ființa sa; — cu promisiunile-i bombastice, ca aceea, că

numai până atunci vrea să trăiască, până când va fi folositor bisericii, cu „provedința-i“ mereu pe buze, care „l-ar fi ales din pântecul maicii sale“²⁾. și cu cinismul întregii sale pașiri, era de fapt în stare să facă pe mulți înșețai după ordine și legalitate se strige: Etată mirele vină, ieșiți intru întimpinarea lui!

Și așa mai departe...

Ma! este apoi ceva la mijloc: vacanța protopopiatului din Mercuria. Dl Proca, ales acum secretar consistorial, nu se duce adică la Mercurea, ear d. Măneguțiu, fiind din aceste părți, de mult voia să se întoarcă mai aproape de casă.

Se vede însă că Miercurea e promisă altuia, te miri cărui nepot! Trebuia deci făcută imposibilă candidatura lui Măneguțiu.

Ăsta-i sistem!

Adunarea cercuală a despărțământului „Panciova“ al „Asociațiunii“ — în Uzdin.

Uzdinul, sat curat românesc care numără peste 6000 de suflete, în 24 Iunie st. n. a avut mare serbare națională. În aceasta zi și-a ținut despărțământul „Panciova“ pentru prima dată adunarea sa generală în Uzdin. — Despre aceasta zi mareă, memorabilă și dărnă de a fi scrisă cu litere de aur în inimile uzdinenților, voiu să raportez pe scurt.

În ziua serbării cu trenul de dimineața a sosit comitetul despărțământului în frunte cu directorul despărțământului dl Damian Popescu însoțit de d-nii Petru Tisu, Dr. Petru Penția ambii avocați în Panciova, Petru Stoica directorul „Sentinei“ din Satu nou. La dorința expresă a comitetului nu s'a făcut părăzi mari, dar cu atât mai mare a fost dragostea și înălțarea, cu care a fost întimpinat comitetul de fruntași din Uzdin.

Adunării i a premers slujba în biserică, la care a pontificat părintele Ioaniche Neagoie din Petrovșelo și părintele local Oacrin Conopaa; răspunsurile liturgice au fost cântate de coral mixt din Uzdin, — Nu pot trece cu vederea a nu aminti destoinicia, dexteritatea și ostenea desinteresată a bravului învățator, Augustin Precup ca e într'un timp relativ foarte scurt, a produs cu corul său un rezultat atât de frumos, care ar fi făcut onoare și unui cor mai vechiu. Laudă merita coriștil din Uzdin, care cu a'ta drag s'au angajat și au ascultat sfaturile binevoitoare a conducătorilor săi naturali, de-având astfel uneltirile a unor nesocotii. Dacă coriștil noștri gradim vor progresa, ca și până acum, putem cu tot dreptul spera, că în scurt timp, coral din Uzdin va ocupa un loc însemnat între corurile din Banat.

După slujbă, toți au trecut în școlile comunale, unde s'a ținut adunarea. Salele spațioase a școalelor erau pline, îndesate de popor, im! salta inima de bucurie văzând atâta popor la o adunare culturală!

După-ace precedinte prin o vorbire bineșimțită deschide adunarea, se dă cetire raportului comitetului central despre activitatea despărțământului în anul 1901. Din acest raport s'a putut vedea, cumcă comitetul despărțământului și în decursul anului trecut a desvoltat o activitate mare pentru lășirea și propășirea culturii și literaturii naționale mai ales printre țărâime.

Punctul cel mai însemnat al adunării fără îndoială a fost disertația părintelui local Iancu Mihu, care a ținut o disertație folositoare despre „importanța comerțului și a meseriilor“. Disertația care e plină de sfaturi folositoare țărâimii noastre, a fost minunat predată într'un limbaj popular și local, — așa că rar se pate afla, ca cineva așa de frumos să vorbească la inima și la priceperea poporului, ca părintelul Mihu. Disertația a făcut foarte bună impresie asupra auditorului, mai ales asupra poporului, ear disertantul a fost des și viu aplaudat. — Adunarea generală la propunerea d-lui Neagoie unanim a hotărât, ca această disertație foarte însemnată să se tipărească în broșură și să se împartă între popor.

S'au înscris 5 membri noi ordinari și mai mulți ajutători.

După-ace s'au ales delegații despărțământului în persoanele d-or Onoriu Conopan, preot în Uzdin și Pavel Obădeanu can-

didat de avocat în Ciocova, cari au să reprezinte despărțământul la o adunare generală a „Asociațiunii“, — prin ovațiuni generale președintele delară adunarea de închisă.

După adunare s'a dat uc prânz comun, la care a luat parte toată inteligența din loc și care a decurs voios, la masă s'au ținut mai multe toaste însemnate.

Seara a avut loc în hotelul „Ludvig“ o petrecere frumoasă împreună cu dans Petrecerea, care a durat până dimineața la 5 ore, a succes atât moralmente, cât și materialmente foarte bine; ba zicem unii că de când e Uzdinul așa petrecere românească n'a fost. La această petrecere afară de cei din Uzdin, au participat și muți din prejur, cari de sigur numai cu impresii bune și cu suvenirii plăcute s'au dus din Uzdin!

Uzdineanțul.

DIN COMITATUL TIMIȘORII.

Im! vei permite d le redactor a publica niște notițe despre comitatul nostru al Timișorii, și disciplina severă ce aduce numai laude dlui comite suprem Dr. Victor Molnar.

Comitatul nostru sub era fletăților ormoșești prin neglițare și iregularități au fost devenit despicat înaintea lumii, și pe harta Ungariei colorat, ponegriț cu necrologul denunțurilor adevărat scandaloase, ce se desvoltă prin sinuciderea fostului vice-comite Röh, de pie memorie ba și mai mult prin catastrofa de blamagiu a vice-comitetului Ormos asemeni.

Cu denumirea norocoasă a comitetului suprem dl Dr. Victor Molnar, îndată comitatul nostru a luat alta față, prin maniera respectuoasă și fină, disciplina și punctualitatea deplină a sus-lăudatului comite suprem, a adus comitatul nostru la respectul și autoritatea cuvenită și astăzi este egal, ba încă mai presus decât celelalte comitate.

Și spre a aduce ordinea cuvenită și în afacerile notariale, care are l gatură directă cu poporul pe care dl comite suprem îl iubeste, și spre a face un ordo est animarum, emisă o comisiune spre scopul numit, în persoanele d-lor Ioanovicin protopopul comitatului și Mărgineanț, protoesactorul comitatens, cunoscuți de atari în acuratețea de ordine și disciplină oficială, spre a supraveghia și controla oficiile notariale din comitat, spre aducerea în ordine a oficiilor notariale, și mulțămirea poporului.

Amintita comisie ambulanta numai de cât folosindu-se de ocazie, a început deja a controla oficiile notariale-eccepționale, și rënd pe rënd le controlează și parte le admeniază după poziție, parte și suspendează precum se întemplă în comuna Fenlac, cu notarul Altman Alosi, care acum pentru iregularități și delicta d'ji a teia oară este suspendat, fapte meritate se arată ș. a.

Onoare și respect d-lui comite suprem, pentru suprema îngegire care seceră lau dele cuvenite, și mulțămirea stimatelor comisiuni, care-și împlinesc datorința cu conștiincioșitate imparțială, spre decorația comitatului și binele poporului.

Etată un comite suprem care-și iubeste poporul și respectează legile pentru care fie sigur dl comite suprem că-și câștigă respectul înaintea lumii, și iubire și încredere la Dumnezeu.

Și deschilnit poporul român îl iubeste și are încredere deplină în dl comite-suprem precum și dl comite iubeste pe Românii cari de-apurarea îi păstrează respectul și onoarea cuvenită, dar și dl comite-suprem să împlinescă din iubire asemeni dorințe Românilor la timpul său. Muciu Scevola.

O reformă care se impune!

„Hazánk“, organ al agrarilor, în numărul său dela 11 Iulie aduce un articol în care cere să se facă schimbare temeinică în legea de dări, pentru-că rar o țeară în care să se facă atâta nedreptate la electarea și plățirea dărilor, ca în Țeara-Ungurească.

Nedreptatea cea mai mare este că economii — va să zică pământul — sunt puși să plătească din cale afară multă dare, până ce domni, cei cari câștigă mult, sunt așa zicând scutiți și abea s'ar putea susține că sunt împovărați.

E mare nedreptatea îndeosebi la cei ce plătesc dare după venit cl. III. Conte Zsilinszky Robert a făcut în privința aceasta cercetări și a aflat

că până ce un țeran care are numai o casă în comitatul Timișoarei de pildă plătește dare după un venit de 216 fl., în Budapesta bancheri și avocați au plătit dare după un venit de 768 fl. și 799 fl.

Este însă oare de crezut ca în Budapesta un bancher să aibă un venit numai de 768 fl. ear un avocat în Budapesta să câștige numai 799 fl.?

Desigur nu.

Va să-zică cei dela orașe nu spun adevăr când vorba-i să fie puși la plata dării după venitul ce-l au, până-ce bieții sătenii plătesc din greu, fiind luați la dare după o cheie foarte nedreaptă.

Etată de ce, ministrul care va face dreptate schimbând temeinic legea aceasta nedreaptă, va fi un adevărat binefacător al țeranilor.

Un milion de emigranți.

După știrile ce sosesc din America, în anul acesta și-au părăsit patria, ducându-se în America, nu mai puțin decât un milion de europeni, ceea-ce nu s'a mai întemplat decât se știe.

Nu mai în luna Maiu au intrat în America, pela New-York, 82.000 emigranți.

Se urcă însă la zeci de mil cei cari au dus, dar neavând bani destul, n'au fost lăsați să intre în America, ci au fost retrimiși de unde au plecat.

Faptul acesta e o dovadă tristă despre mizeria ce domnește în unele țeri din Europa, mizerie, care după-cum o mărturisesc și foile maghiare, în Țeara Ungurească crește din zi în zi, așa că în luna Maiu numai, din statul ungar au plecat în lume, — cei mai mulți în America — peste 14.000 oameni.

Ar fi vremea să se facă ceva pentru a se pune stavilă emigrării în massă, așa zicând.

ULTIME ȘTIRI.

Moștenitorul nostru de tron la împăratul Wilhelm II.

Împăratul Germaniei va merge la începutul lui Septemvrie în Posen, unde într'alții, va avea de oaspeți pe Francisc Ferdinand principele nostru moștenitor și pe moștenitorii Rusiei și a Saxoniei.

Viena, 11 Iulie. Spre surprinderea multora, erii negocierile între cele două guverne au fost reluate. Szell, Darányi și Láng au sosit aici pe neașteptate, după cum este așteptat și ministrul Lukács, care de altfel era dus la Gastein.

Erri guvernul austriac a ținut consiliu. Situația e grea, mai ales din cauză că guvernul maghiar nu vrea să lase nimic în privința vămit pe produsele brute. Se crede, cu toate acestea că se va ajunge la vre-un rezultat oare care și desbaterile între cele două guverne nu vor rămâne de tot infructuoase.

Azi negocierile vor urma, ear la 23 Iulie se vor întruni referenții respectivelor ministere pentru a se procede apoi la discuțiuni speciale. Se crede că discuțiunile vor urma la Gastein.

Oradea-Mare, 11 Iulie. Cardinalul Schlauch a încetat din viață.

Bătrânul prelat de mai multă vreme era bolnav, ziarele însă chiar erri aduceau știrea că starea sănătății lui merge spre îmbunătățire.

Moartea cardinalului Schlauch este o mare pierdere pentru clerul catolic.

1) Ce să-i facă? „Jung devot, alt despot“, zice noamțul eunosător de oameni!

2) Der Grosse zweifelt an seiner Bedeutung, der Kleine niemals!...

Rușii și țărănimea românească în vremea ocupațiilor rusești.

De V. A. Gădeț. (Urmare).

Poste câteva zile generalul Șeremetev cu vr'o cincisprezece mii de ostași veni și dinsul dela Nistru la Iași și se așază la Țuțora.

Dincolo de Prut era oaste tătărească; din când în când Tătarii loveau și băteau străjile rusești lăsate acolo; ear preste Prut de ceastă parte nu cutezau Tătarii să treacă, „fiind-că știau Tătarii pe Moldoveni că sunt sprinteni la război, și nu cutezau să le facă vr'un rău, nici în țeară să intre.”

In ziua de 22 Iunie anul 1711 veni în Iași și împăratul Petru Alexievici, împreună cu împărăteasa lui Ecaterina.

Câte-va zile cât a stat împăratul rusesc în Iași, s'a primblat prin toate părțile; și între multe lucruri, de care se mira împăratul și le lăuda, s'a mirat și de frumuseța vitelor din pământul acesta al Românilor.

Poate s'ar părea cuiva ciudat de tot, ca un împărat cu așa împărăție mare, întinsă și cu de toate, să se minuneze el de frumuseța vitelor noastre. Trebuie să știți că în vechime țeara noastră era vestită în lumea întreagă pentru mulțimea și frumuseța vitelor ce avea. Veneau neguțătorii de peste mări și țări să cumpere vite de la Români. Și neamurile străine, cari s'au încercat să pună mâna pe țara noastră, la aceea rivneau și să lăcomeau: ca să pună mâna pe un pământ așa de mănos și imbelugat cu de toate.

D'apoi și vitele, pe cari le creșteau Români atunci, nici nu ar avea asemănare cu vitele slabe și pipernicite, ce se găsesc astăzi la noi. Călătorii străini, cari au trecut prin țara noastră în timpurile vechi și au lăsat scris din cele ce au văzut, toți glăsuiesc la fel, că vite multe și frumoase ca la Români nu se găsesc în nici o parte a lumii. Așa, de-o pildă, unul din ei spune că o turma de oi părea de departe ca o cireadă de vaci și că numai coada unei oi românești era cât o oaie nemțea. Tot așa și caii Turci, care au caii cei mai buni, de sânge arăbesc, încă umblau să cumpere și să aibă cai românești. Barem celelalte neamuri străine se certau amarnic care de care să cumpere mai întâi cai românești. Așa cu toate vitele. Acel soi de vite, așa de bun, astăzi nu se mai găsește pe la noi, și asta numai din pricina nepăsării locuitorilor. Români nu țin să se mai îndeletnicească așa de mult cu creșterea de vite.

Căți au vite, nu și le caută de loc bine; nu îngrijesc să aibă nutreț bun de hrana vitelor, cum ar fi de-o pildă iuțerna, care e de vr'o cincisprezece ori mai hrănitore de cât earba obicinuită și să face destulă chiar și pe secetă; apoi nici nu fac pentru vite grajduri sau alte adăposturi bune, ci le lasă de le bat ploile și viscoalele, încât, când le scot din earnă, le suflă vântul. Ear vita dacă nu este și ea îngrijită bine își pierde, soiul ei. Pe de altă parte soiul vitelor bune și frumoase de la noi s'a prăpădit și din alte împrejurări. Rușii, de câte-ori au ocupat țările noastre, au stins vitele locuitorilor, ori tăindu-le cu zecile de mii pentru oștile lor, ori omerându-le cu cărăturile pentru treaba oștilor; ear când plecau din țară, luau cu ei duimuri de vite, zeci de mii, răpite de pe la locuitori; apoi pe urma Rușilor se mai iscau și boale în vite, fie din lipsa de nutreț, fie prin vitele bolnave aduse din Rusia fiind granițele deschise despre Ruși.

Dar să lăsăm aceasta și să ne întoarcem la Istoria noastră.

Stând Țarul Petru în Iași, a făcut masă mare de s'au ospătat cu Cantemir Vodă și cu boierii țării și cu generalii lui; și, între altele, împăratul i-a cinstit cu nisece vin tare de al lui, franțuzesc, „care iodată cum au băt boierii, cum au îmărmurit toți de beți”; ear peste noapte Mazcahi, după obiceiul lor, n'au putut sta să nu fure; folosindu-se de beția boierilor și a slujitorilor lor, le-au furat și armele și pungile și ce au avut bun asupra lor.

Împăratul ospătase pe boierii; dar a cerut și el boierilor ca să iscălească toți înțelegerea scrisă ce închieară cu Cantemir Vodă și despre care am pomenit mai înainte, arătând cu ce gând o făcea împăratul rusesc acea înțelegere; ear acum pune pe toți boierii țării să o iscălească, pentru ca înțelegerea să aibă putere de lege neștrămutată și vecinică.

Intre acestea, Cantemir Vodă trimisese slujitorii de ai săi în toate părțile prin țară, ca să strângă oamenii de oaste cu leafă, și amenințând că cel care nu va lua armele și nu va veni, o să i se ea pe seama stăpânirei tot avutul lui. Mulți din locuitori, mai ales de prin țiguri, au început a se îndesa să se inscrie la oaste; și nu numai cei ce știau rindul ostășiei se inscriau în oaste, ci și din alții, cum cismarii, croitorii, cârciumarii, ș. a.; slugile boierești lăsa pe stăpânii lor și alergau de se scriau la oaste.

După vre-o câte-va zile, împăratul Petru primind veste că vizirul turcesc, Baigai

Mehemet a trecut Dunărea și înaintează cu oaste în Moldova, și-a tras toată oastea de dincolo de Prut în această parte, și porni din Iași pe Prut în jos, spre Fălciu. Împăratul adusesse cu el vr'o cincisprezece mii de ostași apoi mai erau și vre-o șese mii de oameni, oaste românească din Moldova. Dar mare parte din soldații ruși erau bolnavi; lipsea hrana și pentru soldații și pentru cai, fiind-că Rușii nu aduseseră cu ei cele trebuitoare hranei, având nădejde în aceea că vor găsi și vor lua din Moldova. Dar în vr'o doi ani de-a rindul băntuiseră lăcustele cumplit în Moldova; și apoi în vara aceea din 1711 fusese și o secetă cumplită, încât nici pâine pe câmp nu se făcuse de loc, nici earbă, nici măcar frunze prin păduri nu rămăsese de lăcuste. Era o foamete și o scumpete la toate neînchipuită.

Oastea era flămândă, mulți soldații bolnavi abia tirindu-se în urmă; asemenea și caii dela tunari și ai oștenilor călări slăbiți de-abia se țineau pe picioare. Împăratul Petru măcar că oastea era așa de slăbită, mai făcu și o greșală mare: despărți o parte din oastea lui, ca vr'o douăsprezece mii, floarea călăriei, și a trimis-o înainte, sub comanda unui general al său, ca să cuprindă cetatea Brăilei, care era ținută de Turci. Ioan Neculcea, despre care am pomenit mai înainte că a scris Istoria acelor întâmplări și care era omul de credință a lui Cantemir Vodă, sfătuia pe Domnul său, ca să spuie împăratului să nu se despartă de acel corp de oaste, că i va fi de mare trebuință și apoi se va căi; dar sfatul nu i-a fost ascultat; și rău i-a părut în urmă și lui Cantemir Vodă și împăratului că nu l'au ascultat și s'au despărțit de acel corp ales de oaste călare, care i așa de trebuincios în bătălii. A văzut împăratul că a greșit, și a trimis ordin acelu general să se întoarcă îndărăt; dar era prea târziu.

Împăratul mergea pe Prut în jos, cu inima indoită văzându-și oastea așa de slabă; însă tot nădăjduind că Turcii vor fi și mai slabi. Dar se înșela și aici. Că vizirul turcesc înainta în sus, pe de ceea parte de Prut, cu o oștire de cincisprezece mii și hrănită bine și având de toate fiind în țeara ei; apoi, împreună cu Turcii, veneau și vr'o sută de mii de Tătari tot pe de cea parte de Prut.

Au înaintat și unii și alții — Turcii cu Tătarii dincolo de Prut, Rușii cu Români dincoace — până au început să se ajungă. Atunci împăratul Petru, văzând că oastea lui e și mult mai puțină și slăbită de foame, au început să se dea în dărăt. Ear Turcii, făcând poduri peste Prut, au început a trece mulțime mare de ceastă

parte și au început a se lovi cu oastea rusească și românească.

In ziua 7 Iulie, dimineața, într'o duminică, Turcii au dat navală mai cu putere și au lovit partea din urmă a oastei rusești la gura Prutețului. Atunci Rușii au pus pe Români ca ei mai întâiu să țină piept Turcilor. Și Ioan Niculcea care luă parte la acest război și a văzut cu ochii toate, zice că „stau oare-ce bine și bieții Moldoveni, măcar că erau oaste de strinsură, negrijii bine și fără de arme și neînvațați la război, căci nu avusesse oaste (adică bătălii) de demult”. Dar Turcii tot înghotindu-se ca frunza și ca iarba, Români au început a se retrage spre tabăra rusească. „De mirat era încă și cât stătuse de s'au bătut”, zice tot Ion Neculcea. Retrăgându-se Români, Turcii au năvălit și asupra unui corp de oaste rusească, pe care l'au făcut fărime.

Tot hărțuindu-se așa, a doua zi, Luni, în 8 Iulie, Rușii și Români, tot retrăgându-se, au ajuns la satul Stălinești pe Prut, lângă Huși, unde s'au oprit. Aici armata rusească și românească își făcu tabără întărită de jur împrejur din miile de care ce avea și prin valuri de pământ din care au făcut meterezuri. Însă Turcii și Tătarii, mulțime nenumărată, i-au înconjurat de toate părțile și au început să dea navală asupra taberei; dar nu isbuteau s'o spargă, fiind-că Rușii și Români îi tot respingeau, cu omor mare în Turci.

Aici eară trebuie să însemnăm ceva de oastea moldovenească, adică românească.

(Va urma).

Fundațiunea pentru Alumneul gr-or. român din Beiuș.

Direcțiunea institutului de credit și de economii „Victoria” din Arad a creat din sumele destinate pentru scopuri filantropice și culturale un fond pentru susținerea și ajutorarea Alumneului diecesan gr-or. român din Beiuș, — și spre acest scop a votat pe anul acesta suma de 500 coroane, cu gândul ca și pe viitor după putință să doteze acest fond, care va purta numirea: „Fundațiunea institutului de credit și economii Victoria” din Arad. Capitalul acestui fond depus în administrarea Consistorului diecesan din Arad este neastacabil și numai venitul lui se poate întrebuința pentru scopurile Alumneului.

Considerând misiunea de mare preț, ce din punct de vedere al cre-

VOLBURI...

Luț Ionică.

Când vântul de vară le flacări de soare Terina adună pe drumul uscat, Vârtejuri de necheagă sunt tot trecătoare, Cum valuri de apă pe ninsul udă... Din cale-i stai, — de tinea trecut: Vieții rămas de scame umplut... Și n'urmă-i o iai la drum — tăcut, In liniștea volburilor dela început...

Căci lumea-ți stă gata: din ea s'aleg' țință... Din noapte n'ntanrec... ca n'vis te trezești... Pornesți cu speranța... Sudorile-ți svântă Recozrea ce neted în față simțesți... Și-atunci aieva: vânt blăstămat La jocu-ți rotund din nou a luat Ținta-ți aleasă... când ca scăpat De volburi năluce, — de alte ai dat...!

De multe ispite avut-ai chiar parte, Si n'loc de-a siei — ai fost întărit...! Te ștergi deci pe frunte... și haid!... mai departe!...

Odată la capăt s'ajungi fericit... Pași-ți mărești... și fol de suflăt Face-se peptu-ți umflăt și necat, Fugind cu gândul că a-i scăpat: Din vremuri ca volburi sosite, — plecat...!

Dar eată-te... valmă!... obosit, istovit!...! Si nori de țărână, — de apă... întinși Ca neguri țin mreje la soare n'câzlit, La razele-i stinse... doriri la aprinși... Dus ești... potop!... destin la ursit...

Si n'urmă... trecute... seninul parit Ear n'găsești pe drumuri pornit, Alături cu tine: — de volburi răpit!... Moteancă.

Nu 'njura vanghelia!

— Anecdota. —

Un țigan, precum se spune Nu știu când și din ce sat, A eșit, știți ca plugarii, Cu doi bivoli la arat.

Pământul tare, căldura-i mare, Ca prin luna lui Cuptor Si cu bivoli în căldură, Zău că nu faci nici un spor.

Bate'n bivoli, ba mi-i umflă, Ba-i injură dela os, Însă-i pace, — că-i căldură, Să stai și-n cap... n'ai folos.

Necăjit amar țiganul! Ba rușine de Români, Bate, injură tot într'ună De căzanie, de lună:

„Cea la brezică! Hăi trăsните-ar Sfântul tău hăl bivolese, Cea! vanghelia ta drace, Că de nu iar' te 'mblătesc.”

Și injurând ast-fel țiganul De vangheliu, de sfânt, Hop! la spate! chiar preotul Și mi-l ia aspru la rind:

„Da ce injuri așa creștine, N'ai frică de Dumnezeu? S'apoi când așa da io'n tine Nu ți ar veni oare rău?”

„Ba chiar rău, țuca-ți-ași barba Dar să ești, ce să mă fac? Că ni, vanghelia lui bivoli, Mai nimica n'am arat.”

„Măi, dar cutezi ș'acuma Chiar aci în fața mea Să injuri evanghelia? Nu ți teamă de belea?”

— „Auleo! să ierți, călca-m'ar Că am zis de ră-ajit — Dar — chiar sfântia ta să-i mână Și când ei te-ar cătrăni Nu că le-o-ai sudai, Da mi-o ai prinde sfânta n'mână Și oblu'n cap le-o-ai poeni. — Magăreiu, 24 Iunie 1902.

Eman. Suciu.

„Luceafărul”.

— La gară. —

Un quierrat ascuțit și lung, apoi pufăituri întezite și tot mai puternice și-n urmă abia răsuflând se oprește monstrul obosit... e acceleratul!

Mă plimb indiferent de-alungul peronului... nu-s cunoscuți.

O mână șterge cu batista fereastra înburată... de după ea apare o figură cu ochii tulburi și obosiți de neodihnă. M'apropii... ce ved... el să fie!

— A, seșus Grigoraș al nostru, da lucătrău?... Vii de acas?...!

— Merg la Pesta, în afacerea „Luceafărului”, închipuiești frate, de-abia de o săptămână acas' și dedat cu dulcele farmenț din provința, — și deja mă chiamă ear îndărăt.

Joi se făcu expediția și mi-au bătut drotu pentru creștari, au lipsă...

— Pardon că te n'terup, ce luceafăr: măi nene, că nu te n'țeleg?

— Bravo cetățean academic... D'apoi știi că nu-mi place, să nu știi d-ta cine-i „Luceafărul”.

— Sunt scuzabil, căci n'am fost în semestrul al doilea în capitală.

— Așa mai merge. Apoi frățioare n'ar fi vorba nici despre cel de dimineața, nici despre cel de seara, nici de-alui Eminescu, nici despre „Luceafărul”, cassă de credit și economii în Vârșeț... e vorba despre revista tinerimei universitare din Budapesta!!

— A 5000... also grăește românește! Ți ași povesti mai multe dac'ași avea răgaz... cât mai avem?

— Cincisprezece minute... Dar numai așa pe scurt, să am idee despre macheri, c'apoi fac eu gură-n provința!

— Ei, șef-redactor Simin!

— Bun și laudaver stimabile!

— In comitetul redacțional, literații știa ai noștri (!)

— Ii știu eu... bun! băești!

— Apoi avem colaboratori, tot unu și unu!

— Auzi ce spun... bravos!

— Avem material berechet.

sterii și al culturii românești pe lângă gimnasiul nostru din Beiuș o îndeplinește acest Alumnul de băieți, apoi considerând și lipsele materiale, cu care a avut să lupte totdeauna dela înființarea lui; — hotărârea direcțiunii institutului „Victoria” este vrednică de recunoștință generală și pentru această maritimă hotărâre îi exprimăm adânc simțita noastră mulțumită.

Senatul alumnului diecesan gror. rom. din Beiuș.

D. Negreanu,
președinte.

Intrare sărbătorească în tractul protopresb. al Vêrșetului.

Nimic mai sublim, nimic mai înălțător, decât manifestările de încredere, de iubire și de alipire a supușilor față de superiorii lor. Noul protopresbiter al tractului Vêrșet, Prea On. D. David Terfaloga, dorind să-și cunoască pe ai săi, ear al săi să-și cunoască pe dînsul, s'a folosit de ocaziunea binevenită a ținerii examenelor anuale ce avură loc din 4/15 Iunie 1902 st. v.

Comunele aparținătoare acestui tract, luând știre, cumcă la examenele anuale va presidia însuși șeful tractului, noul d. protopresbiter, așteptau cu nerăbdare sosirea timpului, ca să-și poată primi cu demnitate

pe noul păstor sufletesc tractual, de a cărui persoană sunt legate multe și mari speranțe. Pentru noul șef al tractului era aceasta firește surprindere cât se poate de plăcută, căci d-sa în urma votului sinodului protopresbiterial — nu s'a așteptat la ovațiuni atât de însuflețitoare. Se poate cu drept cuvânt afirma, cumcă acest parcurs a fost un adevărat mers triumfal, însoțit pretutindene de însuflețire nefățărâ, ce s'a

putut observa dela prima până la ultima comună.

Deși timpul peste tot a fost nefavorabil, unde numa s'a putut, noul d. protopresbiter a fost întâmpinat și bineventat încă la intrare în hotarul respectivei comune, apoi condus până în comună cu mult alaiu, precedat de banderil de călăreți și urmat de convoaie de trăsuri, în cari ocupau loc preoțimea, Comitetele paro-

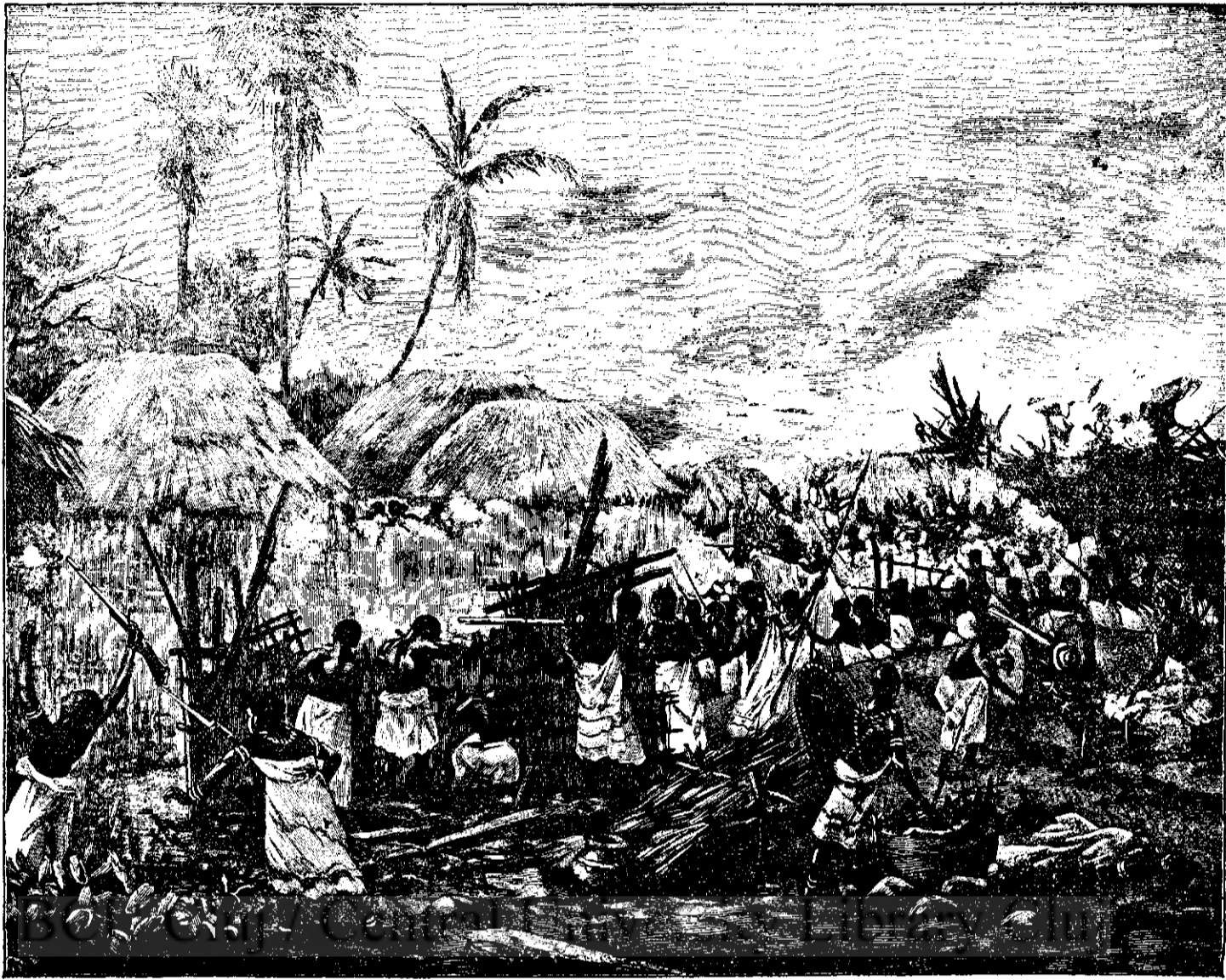
recunoașterea frumoaselor calități ale noului șef tractual, cari motivează din destul multe și marile speranțe; asemenea sunt o nelăgăduită garanță, că în mâinile unui vrednic bărbat s'au pus destinele acestui tract. — Caracteristic este cuvântul de binevențare a veteranului paroh din comuna Gherte-niș, veneratul d. Vichentie Gojiu, care asemenea stările acestui tract cu agrul înțelenit, ce datează încă de pe timpul

lucrării. Adevărat părintești au fost și cuvintele de mulțumire, rostite de către noul d. protopresbiter, adese-ori în stare de tot emoționată, prin cari recunosc vitregitatea timpurilor, în cari trăim, dar observăm, că timpuri și mai critice au trăit moși-strămoșii noștri și totuși asemenea unei stânci, ce resistă tuturor valurilor mării, neclintit și au stat, păstrându-și neștirbită biserica și școala — legea și limba. Recomandă po-

poporului a având pururea în vedere acest exemplu viu al înaintașilor noștri, spre a ne arăta demni următorii ai acolora. Il îndemnă la singuință și crutare, cari sunt izvoarele bunei stări, ferindu-se de altă parte de carbele patimi, cari sunt cauzele decadinței popoarelor. Declară mai departe, că nu are de scop desfășurarea unui program de vorbe mult promițitoare, ci va lăsa să vorbească în viitor însăși faptele sale. În fine dorind, că între locuitorii fiecărei comune singuratică, fără deosebire de confesiune și naționalitate, precum și între credincioșii tractului în genere să domnească buna înțelegere și armonia — spre a pute ajunge la realizarea bunelor sale intențiuni așteaptă dela toți cei chemați sprijinul re-

cerut.

Primire deosebită a avut în comunele Olopdia, Ferendia, Gert-niș, Gataia, Nicolințul mare, Vlaicovș, Straja, Voivodin și Coșteiu. În comunele Nicolințul mare și Coșteiu s'a improvisat din acest incident câte o serenadă din partea corurilor vocale, cari au oferit foarte nimerită ocaziune noului d. protopresbiter, de a vorbit la inima coriștilor, arătându-le, că precum cântarea armonică nobilitează simțurile și înalță inimile, tot astfel conlucrarea armonică a omenimei dă naștere însuflețirei pentru lucruri bune și folositoare.

Lupta între sălbatici.

chiale, antistilele comunale, honorariilor și alți fruntași ai comunei — până la locul, unde era pregătită primirea, cu deosebire înaintea bisericeii, ori a școlii. Aici se află postată tinerimea școlară și mulțimea poporului, cari la sosirea mirelui așteptat — între bubul treascurilor erumpeau în urale nesfârșite.

Cuvintele de binevențare, pronunțate peste tot cu multă căldură, culminau în

erarchiei sărbești, din care antecesorii actualului d. protopresbiter numai un colț au putut rupe, rămânând astfel grosul în sarcina noului d. protopresbiter spre a-l rupe și a-l preface în ogor bine roditor. Apoi mulțumește înalt Prea S. D. Episcop și venerabilului Consistor diecesan pentru trimiteria acelu bărbat, care poșede energia lui Ilie și dela care cu deplină încredere se poate aștept aducerea la bun sfârșit a acestei

lucrări. În comunele Nicolințul mare și Coșteiu s'a improvisat din acest incident câte o serenadă din partea corurilor vocale, cari au oferit foarte nimerită ocaziune noului d. protopresbiter, de a vorbit la inima coriștilor, arătându-le, că precum cântarea armonică nobilitează simțurile și înalță inimile, tot astfel conlucrarea armonică a omenimei dă naștere însuflețirei pentru lucruri bune și folositoare.

— Ha, ha, ha... de-acum atâta imbușeală nene.

— Dar ce privește abonenti... cine e cuconița asta dela fereastra a doua, n'o cunoști?...

— Care?

— Aia ce stă răzimată pe geam.

— Nu știu.

— Ce-am și vrut să zic... da... sunt șanse de abonenti satisfăcători...

— Ai?...

— La întrebarea asta mai greu.

Vom avea — și nu vom avea, după-cum ești aplicat să crezi și să judeci. În momente de iritație nu poți să judeci nici două sute... — La muzică în Văloșiget, adun așa până-n 6 - 700!!!

E lucru naibii!

Te primbl pe bulevard cu un pessimist de profese: „Îmi vine să zimbesc de jertfele ce le faceți... ce credeți voi că lumea să gândește numai la lucașfăru vostru... unde vrei să susții d-ta azi, o revistă literară!”

Eri, stam de vorbă cu Liță, îl știi tu bine... tot vesel, tot viețat!

„Lasă-ți dracul de rebegiți, tot a rău cobesc. Scoateți numai revistă, v'asigur eu c'aveți o mie de abonenti!”

Ei, ce să zici?...

Vai lual'ar hantătarul, da puțin stă... mi-se pare c'antârziat pe undeva de grăbește acum așa din cale-afară.

— Mai sunt 2 minute... scandal!!!

— Apoi fă propaganda pe la voi!

— Adio, salut pe Tomșă!!!

Trimite-mi nrul 1... dar de sigur... seaus !! Ionel.

Dumnezeu e pretutindenea cu mine.

Tradusă de Elena Stoleu, cand. de inv.

„Tu copilă orfană și drăguță zisă plângând o femeie bună și compăzimind îmbrățișea pe fetița care stătea înaintea ei. „Ah! tu s'eramană copilă nu ai nici tată, nici mamă ești părăsită cu totul!”

Cuvintele aceste erau adresate unei fetițe palide de vre-o șase ani, care cu o atențiune serioasă privia la femeie, în urmă zise încet, dar cu încredere și înțistare:

„Știu că n'am nici tată, nici mamă — ambii au murit și că nu-l voi mai vedea, dar pentru aceia tot nu sunt părăsită, căci atotputernicul Dumnezeu e cu mine!”

„E adevărat dragă, zise uimită femeia, dar bunul Dumnezeu se află în ceru, pe pământ nu ai pe nime. Nu ți-e dar frică că ești atât de singură pe acest pământ?”

Cu buze tremurânde, dar cu-o voce sigură fetița răspunse:

„Când dulcea mea mamă a fost bolnavă, în fie care zi m'a luat în brațe, zicându-mi astfel, să nu-ți fie teamă și dacă te voi părăsi. Bunul Dumnezeu se îngrijește de soarta pasărilor mici, din ce cauză ar părăsi pe o astfel de fetiță, care îi iubeste. Dînsul e cu tine ori și unde te vei afla. Deși nu îl vezi păstrează-l în inima-ți. Dacă dînsul nu vrea, nu ți se va întâmpla nici un rău. Copila care are părinți și surori, amice și cunoscute încă

nu e mai scutită, decât tine, dacă te încrezi în El!”

„Dulcea-ți mamă era o femeie bravă și evlavioasă, atâta îți pot spune, zise femeia uimindu-se. Nu cred că și mama cea mai avută ar fi lăsat copilei sale o comoară mai bună, cum ți a lăsat ție. Dar — zise oftând peste puțin timp — scumpa mea eu nici acum nu știu ce va fi cu tine.”

Scena aceasta tristă s'a întâmplat într-o casă din Fiume, ce era clădită pe malul frumoasei Adrii. Căsuța de prin crengile cele pururea verzi și de prin tufșurile ce erau pe tărâmurul mării albastre, arăta un tablou atât de amical, în cât n'a putut simți nimeni, că ce întristare domnește acolo de mult timp.

Unul pictor tiner i-a convenit căsuța foarte, în cât a luat-o în arândă pentru ai săi. Aici a voit se picteze, să-și câștige cu tablourile sale bani și renume. Dar boala l-a pus la pat. Buna sa soție îl îngrija ziua și noaptea, dar pe lângă toate stăruințele ei... a murit. Întristările și necesitățile însă ce avea de preîntâmpinat, o pusă și pe dînsa în pat... simțea că va muri.

„Ce va fi cu fetița? o întrebă cu compătimire doamna casei... ce va fi cu dînsa dacă și D Ta trebus să o părăsești?”

„Am o amică e învățătoare în Buda-pesta, ea o va lua la sine.”

„Dar micuța cum va ajunge până acolo? Singură doar nu o vom lăsa pe o cale așa de lungă!”

„Dumnezeu va fi cu ea! răspunse cu încredere tinăra femeie.

Muri și nevasta și a fost înmormântată lângă bărbatul său, în umbra unui cipru trist...

După-ce s'a vândut tot, spesele pentru medicină și înmormântare se subtraseră din sumă, a rămas numai atâta, cât a fost de lipsa copilei pentru spese de călătorii, dar nici decât ca cine-va să o și însoțească. În atari împrejurări erau constrâniți a o trimite singură la drum.

Stăpâna casei o pregătea cu cele necesare pentru călătorie, o îmbrăcă în hăinuța ei cea mai frumoasă și în mantaua ei brună de catifea, ear pe cap îi puse pălăria ei decorată cu mătăsu albă. O încălță cu ghete călduroase, îi puse mânuși pe mânuțe, căci era iarnă, deși în Fiume nu era așa frig, femeia bună știe însă dela alții, cu toate, că nici dînsa n'a fost la Buda-pesta, că în capitala țării e frig. După aceia îi atâră o tablă de gât ear preotul dela care ceru informațiuni mai detaliate scrise pe ea în limba latină și maghiară aceste cuvinte:

„Vă rugăm frumos, bunii călători, ca pe aceasta copilă care e orfană să o luați în grația voastră. Se numește Alice Rain și călătorește la amica părinților ei.

În fine a urmat numele și locuința respectivei. Dedeșupt a însemnat în ordine orașele preste cari fetița era se călătorească și a continuat rugarea ca banii să binevoiască a-l lua din straița, ce atâră lângă tablă.

Doamna casei cea bună predă copila unui conductor dela calea ferată și strângând-o încă odată la sinul ei o lăsa să plece în lumea mare.

In comuna Straja a avut loc chiar un banchet cu multa animatie in onora noului d. protopresbiter. Musica insa — fiind in postul S. App. Petru si Pavel — la dorinta dlui protopresbiter, a trebuit sa se retraga.

In celelalte comore fiind timpul parte de tot nefavorabil, parte sosirea numai seara, primirea s'a facut in mod tot atat de cordial in locuri adapostite.

Aşa d. e. in St. Mihail, comună pur gr. or. cu peste 4000 locuitori, primirea — fiind zi de Duminecă — s'a făcut in falnica biserică, care s'ar putea însira între cele mai de frunte catredrale. Aici a pontificat Dumnezeasca liturgie însuşi d. protopresbiter, asistat de preoţimea locală, in faţa unei imense mulţimi de credincioşi, despre cari s'ar vorbi, că este popor de tot bisericos şi evlavios.

Presentarea dlui protopresbiter in ornatele preoţeşti, precum şi ţinuta sa la serviciul divin a fost de tot imponentă, — ear vocea-i aşezată şi melodicoasă la celebrare — cuceritoare. In întreg decursul st. liturgiei s'a observau lacrimi de bucurie in ochii credincioşilor, ear la fine — înainte de împărţirea anaferei — la cuvântarea improvisată, prin cuvinte eşite din o inimă caldă de păstor sufletească şi transpuse tot la inimile credincioşilor, pe cari îi îndeamnă la păstrarea cu sfinteţenie a legii şi limbii, ca cel mai scump tesaur moştenit dela moşi — strămoşii nostri — mulţimea erumpete in furtunoase urale de „să trăiască“ grăbind fişte-care, ca nu cumva să rămână neimpărtaşit de mângerea creştinească prin primirea anaferei din mâna veneratului păstor sufletească tractual.

Astfel noul protopresbiter al Vârşetului, încungiurat de simpatia, dragostea, iubirea şi alipirea supuşilor săi — şi pe lângă acestea basat pe promisiunile sârbătoreşti ale credincioşilor săi: de a-se arăta cu supunere fiască şi a-î oferi tot spriginal recurt la îndeplinirea grelei misiunii, cu linişte sufletească 'şi poate începe opera sa păstorească, la care-i dorim deplină tărie sufletească şi perseverenţă neţărmurită, ca astfel — la adâncile sale bătrâneţe — cu mândrie să poată privi la rodul ostenelelor sale. *Raportorul.*

In atenţiunea domnilor comisari didactici.

(Urmare şi fine).

Nu mai puţin poate obveni şi aceea că elevul pe lângă toată bună voiaţa comisariului de a-l aduce la breazdă cum am

Calea dela Budapesta până la Fiume era lungă. Adeseori ar fi putut să fie in poziţie neplăcută, dar bunul Dumnezeu întotdeauna trimitea pe cineva, care să o îngrijască.

Orî cât de ocupat era bravul om, având să alerge mult încoace şi încolo, nici odată nu-şi uita de fetiţa, care îi privia cu recunoştinţă — de câte ori venia la dînsa, o întreba dacă nu are nevoie de ceva.

Călătorii asemenea o grişau. Bucătura lor cea mai bună i-o dădeau, locul cel mai acomodat îl predau dînsul.

Pe când a ajuns la Budapesta i-se părea, că a fost tot pe tren. Un domn bătrân, dar amical, s'a argăţat că o va conduce la amica părinţilor ei dar înainte a declarat, că o va conduce numai până la locuinţa respectivei, căci are să călătorească mai departe.

Până ce amicalul bătrân va ajunge la locuinţa învăţătoarei, se privim puţin in jurul nostru.

Odaia, in care locuieşte amica părinţilor Alicei, e simplă şi foarte curată. Tăbăra mea e de vre-o 24 ani şi chiar acum a sosit acasă aşezându-se obosită pe scaun.

Numai de nu m'aş simţi aşa de singură zicea suspinând uitându-se trist in jurul odăii singuratic.

Orî merg, ori sosesc nimeni, nu mă aşteptă, ca să mă salute. De aş avea pe cineva să mă iubească şi pe care s'o iubesc reciproc.

... Deodată numai bate cineva la uşă. Intră un domn bătrân şi după ce cu o privire repede s'a convins, că dînsa e acasă, a împins-o pe fetiţa in odaie.

zice — nu e in stare a scoate ceea ce vrea din el, dar poate din nici unul din aceea clasă!

Aci ajungând trebuie s'o spunem, că nu toate adevărurile pedagogice, noţiunile lucrurile abstracte se pot scoate din copil pur numai prin conducerea de întrebări... fără ca să i fi comunicat de mai înainte ceva dînsului şi direct!

Şi a stării in aceasta direcţie şi unde e locul şi unde nu e: ca pedagogie cu tot numai de ris ne facem.

Nu toate discipulele şcolare sunt aritmetică şi geometrie!

Şi in cazul cu exemplul nostru: Dumnezeu pentru ce e atât bun? încă nu poate fi echisă posibilitatea, ca toate încercările comisariului prin întrebări să fie date de mai precum şi ale întrebării plane mai obscure.

Tot la un atare rezultat in asemenea împrejurări poate deveni însuşi învăţătorul propunător — deşi cu întrebările acestuia ştim că elevii sunt mai dedaţi!

Deci să nu ne legăm prea tare de un anumit principiu pedagogic... conducerea prin întrebări... şi acolo unde nu se potriveşte, ci la cazul sus menţionat şi in altele asemenea aceluia să cumpanim lucrul cât se poate mai bine, — aşa ca publicul prezent fără a se plietisi in aşteptarea deslegării întrebării date elevului resp. elevilor comisariului prin o tactică fină... observând că elevul nu-i va şi răspunde, să comunice elevului adevărul — răspunsul prin întrebarea de cuvinte acomodată; zic comisariului să i-l comunice şi nu învăţătorului, deoarece, est mod tot e mai consultat neingeriindu se in lucru decât unul...

Că anume cum să se întemple comunicarea răspunsului, d-nii comisari desigur avînd la activul lor însemnaţi anii de serviciu, praxă mai bogată in ale dascălii — vor şti mai bine ca mine.

Prin asta e mai mult ca probabil, că vom dobândi ceva mai mult decât ce e prospectiva... in perdere continuînd pe calapodul vechiu!

Nu-i tot pomul pom, precum nici omul om şi acum să zicem alta!

Sunt şi de aceia între noi ca in orice societate sau corporaţiune, cari dacă odată scapă cum scapă de vijelie... numai gură fac dar de îi examinezi mai de aproape — ispravă ca-n palma!

Tot anul numai o omoară... cum e zisa, căci de unde se dispună de timp avînd dînsul a se ocupa de branşe (!) ce se reîntează mai bine (!?)

Pe lucru însă tot trebuie să se pună şi se pune ştiţi ceea cătră finea anului 3-4 săptămîni înainte de examen şi de are cumva noroc să scape teafăr cu examenul, ceea-ce poate cugeta ori-cine rar li poate surde — se mîndresc că şi dînsul ca cel care a tradit tot anul a făcut treabă bună! ear de face ispravă cam să buţ... de sine înţeles: tace tăcerea pestelui.

Cu ce surprindere privia fata pe mi cuţa, care in mantaua ei brună de catifea şi cu pălăria pe cap stătea fricoasă pe pragul uşii.

... Cum te cheamă fetiţa?
... Numele meu e Alice Rain.
Alice Rain! strigă surprinsă, dar părinţii ei unde sunt?
„Au murit!“

„Ambil au murit?“
D şoara învăţătoare se cutremură şi pe un moment tăcu.

Şi de unde vii sîrmata mea micuţă? o întrebă din nou.
— Din Fiume.

Doar nu singură ai făcut calea aceasta lungă?

Ah! nici decât, căci bunul Dumnezeu pretutindenea a fost cu mine.

Învăţătoarea privea fetiţa cu compătimire adîncă şi aceasta se uita cu încredere la ea şi îi zise: Mama mea dulce m'a trimis la tine, mi-a spus că tu înţ veş fi mama mea — Ńi uită cu totul că de-acum va trebui se trăiască cu mult mai moderat şi că şi puţinul ce-l are trebuie să-l împartă cu fetiţa, acum numai la aceea s'a cugetat, că Dumnezeu i-a ascultat rugăciunile ei şi i-a dăruit o astfel de fiinţă, pe care o va iubi.

Pe copila părăsită a prins-o in braţele ei şi a atras-o la sinul său. Nu-i zicea nici un cuvînt, dar in adîncul inimii lor simţiau că Dumnezeu se află cu ele.

Arad, la 18/VI 1902 st. n.

Şi e de notat că casul de sus nu e fără păreche!

Onoare excepţiunilor!!

Spoiala şi superficialitatea produsă in ceea 3-4 săptămîni ori mai bine, sunt nişte lucruri seamatorice, cari dacă undeva sunt de condamnat — in instrucţiune nici umbră n'are să rămîna de ele.

Precum in toate relativ se poate ajuta aşa şi aici!

Şi asta cu atât mai ales, că lucrul de jumătate e gata rămînînd a se executa riguros ceeaaltă jumătate — anume: ca d-nii comisari resp. conducători de examene... începînd cel puţin dela clasa a III-a pe baza consemnării prezentilor şi a materiei de învăţămînt predat in cursul anului şcolar, cari registre cred, că se fac in toate raioanele din diecesa — să se provoace pe sărite, că anume care elev? din care studiu? şi — ce să răspundă?

In modul acesta cel-ce fac „foc de artificiu“ cu prilejul examenelor finale: cu tezele date anume diferiţilor elevi, căci in resump de 3-4 săptămîni numai astfel sunt capace a se procopsi bieţii — vor fi daşi de gol!

Aceasta o cere fără încungur şi simţul de echitate — dreptate; d'aci dîndu se puţin de a face deosebire între vrednicie şi vrednicie; între merit şi merit: între vrednicie şi slăbănie, — între merit şi nemerit! Rămînînd celelalte neajunsuri observate la ochul şi vijiliinţa conducătorilor de examene.

Ţinîndu-se cont şi de acestea două împrejurări desfăşurate aici, examenele noastre după usul lor de acum — numai ameliorate ni-s'ar prezenta.

Şi ar fi de dorit ca pe viitor: d'aci înainte pretutindeneaşi in totdeauna fără excepţiune — aşa să se întample!

Socodor, 24 Iunie n. 1902.

Bujecanul.

RĂSPUNS*)

la „darea de seamă“ făcută de dl profesor ENEA HODOŞ asupra manualului:

„Cartea Copiilor“
de St. C. Alexandru.

Când un om serios se hotăreşte să facă o critică oare-care şi încă cu pretenţiia de a alimenta şi publicul cu ea, eu cred, că acela îşi dă mai întâiu seamă, de e şi capabil să facă un lucru de ispravă in direcţiia asta, dacă şi nu din aite consideraţiuni apoi cel puţin din egoismul înăscut in noi, da nu ne face ridicoli înaintea lumii, care poate mai până ieri va fi fost mai optimistă faţă de însuşirile noastre intelectuale. Dl Hodoş însă, *durere*, prin darea lui de seamă publicată in „Trib. Pop.“ ne arată tocmai pe omul intors, care pe lângă alte defecte capitale mai demustră, că îi lipseşte şi precauţiia necesară, ce o are chiar şi ţeranul nostru, când vine vorba de-a subscrie vre-un petec de răvaş.

Că sunt in drept, de-a susţine aşa ceva de dl Hodoş, ţin să dovedesc prin răspunsul meu de faţă, după cum urmează:

Dl Hodoş se acată mai înainte de titlul cărţii ca atare şi zice: „Cartea Copiilor“ poartă un nume cât se poate de vag etc. Permite-mi însă dumnealui o întrebare: D'aş fi dat cărţii mele un alt nume, ca „Carte de citire“ sau „Carte de gramatică“, in sfîrşit un nume usitat la manualele noastre de şcoală după cuprinsul lor, aş'a, că nici atunci n'ar fi fost satisfăcut dorul dlui critic, de-a căuta nod in papură? Dar să mă clarific. Luînd in considerare, că cartea din întrebare conţine tot materialul de cl. II. primară, adică: bucaţi de citire, ex. de intuiţiune, ex. de aritmetică, ex. gramaticale, chestiuni de religie etc. etc., e lucru de sine înţeles, că am ţinut să-i dau un nume comun şi

*) Respectând dreptul de apărare, publicăm acest răspuns fără a ne solidarisa cătuşi de puţin cu cele ce cuprînde. Îndooseli nu aprobăm atacurile personale, avînd noi deosebită stimă pentru dl Enea Hodoş, care este nu numai un vrednic profesor, dar a cărui obiectivitate in chestie de polemică ştiinţifică este in deoşte cunoscută.

apoi, fiind şi scrisă pentru copil, puteam oare să-i dau un nume mai nimerit ca acela ce-l are?

Tot la obiectul asta dl Hodoş urmează: „Introducerea s'au prefaţa nu ne lămurşte, căci „Cartea Copiilor“ n'are nici prefaţă, nici introducere. Nu ne rămîne prin urmare, decât să consultăm „tabla de materii“. Apoi ca exemplu aduce o parte din ordinea materialului din luna Noemvrie şi întonează la sfîrşit, că aceasta ordine se repetă încă de patru ori, afară de chestiunile de religie, cari sunt introduse in două locuri etc.

Ordinea asta am luat-o ţinîndu-mă strins parte de orar, parte iară de extensiunea materialului, ce are să percurgă învăţătorul in un an şcolar. Şi apoi precum repetăm după orar, pe fie-care săptămîna obiectele de învăţămînt, ce avem să le predăm, tot aşa se repetă şi in cartea mea obiectele de lecţie de lecţie — in mod sistematic. Ceea-ce n'a aflat însă dl Hodoş la punctul asta este, că am lasat — şi asta cu voia — in toată luna şi la fie-care obiect de învăţămînt aşa zise ore libere pe motivul, că fie-care învăţător să aibe loc, de-a se mişca şi după experienţele sale metodice, că aşa, exercitându-se, să cimenteze in el tot mai tare propriile sale puteri didactice.

(Va urma).

Concurs de primire

in Seminarul junimei române gr.-cat. din Blaj.

1. Părinţii cari voiesc să-şi aşeze băieţii pe an. şcol. 1902/3 in seminarul junimii române greco-catolice dela gimnasiul superior gr.-cat. din Blaj prin aceasta sunt avisaţi, că termenul concursului de primire este 15 August st. n. a. c. Cererile de primire (se primesc numai gimnasişti) sunt a se adresa Prea Veneratului Consistor Mitropolitan din Blaj şi se priveşte pe băieţii cari in anul şcol. trecut, nu au fost elevi Seminarului junimii, au să fie instruite cu extras de botez, testimoniu de pe anul şcol. trecut şi atestat de vaccinare. In cerere părinţii s'au Ingrigitorii au să-şi însemne locuinţa şi poştă ultimă cu acurateţe şi să declare, că cunosce deplin toate condiţiunile şi se obligă a le îndeplini pe-toate. Ca rezoluţiunile să se poată expeda francate, petenţii sunt rugaţi să alătore mărcile postale de lipsă.

2. Pentru elevi sunt a se plăti: 8 cor. taxă de înscriere, 240 cor. pentru cuarţir, vipt, luminat, încălzit, soşlat şi in cas de lipsă medic şi medicină, 2 cor. taxă de scaldă; 6 cor. taxă pentru scrobitul rufelor, asa dara cugetul 256 cor. la an. Taxa de înscriere, de scaldă şi de scrobite are să se plătească toate deodată cu ocaziunea înscrierii, suma de 340 cor. In 2 respective 4 rate anticipate astfel că in 1 Septembrie cu ocaziunea prezentării sunt a se plăti cel puţin 76 cor. respective 70 cor. In cas de 2 rate, rata a 2 a se va plăti in 1 Februar, in cas de 4 rate, rata a 2 a se va plăti in 15 Noemvrie, rata a 3 a 1 Februarie, rata a 4 a in 15 April. Sumele aceste sunt atât de mic in cât numai primindu-le regulat şi anticipate se poate satisface a a or trebuinţă, câte suat cu susţinerii si Ingrjirea elevilor. Astfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii, ai căror părinţi sau Ingrigitorii nu 'şi vor solvi ratele la timpul său.

3. Elevii vor avea să aducă cu sine:
- a) 4 părechi de schimburi de pînră sau de giolgiu bune;
 - b) cel puţin 4 batiste;
 - c) 2 părechi de încălţămintă şi cel puţin 4 părechi de ciorapi sau de obiele;
 - d) 1 saltea (sac de paie) şi 2 lipidee (cearceafuri) de pus pe saltea;
 - e) 2 perini şi 4 feţe (de perini);
 - f) 1 şol s'au plapomă şi 2 lipidee de plapomă;
 - g) 2 lipidee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lăună şi colorate nu sunt bune, căci nu se poate ajunge la uniformitate);
 - h) 1 cuţit, 1 furcuţă, 1 lingură de metal, 1 pîsar şi cel puţin 3 servetele;
 - i) 1 perie de vestimînte şi 3 pentru încălţămintă.

b) cel puțin 3 ștergere și 2 pepteni unul des și unul rar.

4. Elevii vor avea proviziunea întreagă și anume:

a) Locuință în sale mari sănătoase, luminoase și provăzute cu toate cele de lipsă;

b) vîpt întreg adică dejun, prînz și cină.

La dejun vor avea lapte cald cu pâine, la prînz 2—3 feluri de mîncare, la cină 1—2 feluri. La prînz în zile de dulce va fi supă cu carne, carne cu sos și mîncare groasă cu carne, eventual zamă acră cu carne și mîncare groasă cu carne sau friptură cu garnitură, iar în zile de post supă de legume și mîncare groasă, ori apoi mîncare groasă de legume și mîncare făcută cu brînză, lapte sau ouă. La cină în zile de dulce va fi friptură sau mîncare groasă cu carne, în zile de post mîncare făcută cu lapte, brînză sau ouă.

c) Spălatul eventual și scrubitul ru-felor;

d) luminatul în timpul recerut;

e) încălzitul în timp de iarnă;

f) în caz de lipsă medic, medicină și îngrijire medicală;

g) scaldă caldă în timpul iernii amărurată prescrierilor igienici.

Atară de aceea superioritatea se va îngrijii, ca elevii pe lângă controla de lipsă să fie și ajuțorii în studiere.

5. Părinții în decursul anului școl. să nu trimită la adresa sau la mâna elevilor bani, ci banii să vină la adresa superiorității, care se va îngrijii să le procure rechizitele de școală, cărțile și celelalte ce le sunt de lipsă. Asemenea nici mîncare să nu le trimită, căci seminarul îi provide cu cele de lipsă. Mîncările, ce părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor săi, se vor împărtăși între toți elevii, în caz de cantitate mai mică între conșcolarii respectivului sau respectivilor elevi.

6. Părinții sunt avertizați, că pentru eventualele sancțiuni făcute de ei lor sunt răspunzători, avînd să le rețină. De sine se înțeleg, că pentru lucrurile și obiectele ce se stucă prin folosire, fără vina elevilor, nu se va cere nici o decontare.

7. Elevii se vor prezenta în 1 Sept. st. n. înaintea superiorității seminariile în soții de părinți sau îngrijitorii lor, unde aceștia vor plăti taxele de lipsă și vor da în seamă obiectele și lucrurile elevilor și li-se va designa mobilierul destinat spre folosința elevilor.

Blaj, în 10 Iulie 1902

Emiliu Viciu,
rector al seminarului junimel rom.
gr.-cat. stud. din Blaj.

Dela sate.

Corul bisericesc gr. ort. rom. din Igrăș, sub conducerea zelosului învățator Petru Arsiciu, a aranjat a doua zi de Rusaliu seara în curtea școlii din loc un concert împreună cu petrecere și joc, în favorul fondului corului bisericesc.

Toate punctele din program au fost foarte bine executate și viu aplaudate, astfel încât unele la dorința publicului au trebuit repetate; iar monologul: „Vlăduțul mamei” predat cu multă pricepere de comicul și tinărul econom Partenie Găleanu a produs mult ris. — Pot se afirm, că concertul acesta a fost cel mai bine reușit, dintre toate concertele câte s'au aranjat de câțiva ani încoace în comuna noastră.

Laudă se cuvine bravului învățator Petru Arsiciu, care la sfîrșitul concertului a și primit mulțămiri și gratulări din partea publicului.

Succesul material încă a fost peste așteptare, intrînd la cassă 250 cor., din care sumă detragîndu-se spesele de 120 cor., restul de 130 cor. s'a transpus fondului corului bisericesc.

Suprasolviri au intrat dela dîni: Ioan Popescu, notar com. în Măderat 4 cor.; Ioan Tripa, notar com. în loc 5 cor. 20 fl.; Dr. Epaminonda Lucaciu, paroch gr.-cath. în Cenad 60 fl.; Virgil Negru, preot 1 cor. 60 fl.; Simion Andron, inv. în Sarafola 60 fl.; Panaiot Boeresou, inv. 80 fl.;

Puticiu, cand. de notar 80 fl.; Gavril Cionca, pres. com. par. 1 cor.; Constantin Țeran, jude com. 60 fl.; Szabó János, cond. postului jandarmerese din loc 80 fl.

V. Sîn-Mihaiu.

Ziua de Rusaliu din anul acesta a fost o zi de bucurie și mare însuflețire pentru poporul nostru, pentru că atunci s'au sfințit după ceremonialul mare al bisericii noastre două prapori frumoși în preț de câte 60 cor. fie care, donate de harnicii noștri locuitori Iosif Muntean, jude comunal și Ioan Mihailov, președinte al comitetului parochial.

Este mare bucuria poporului nostru, pentru că biserica de aici destul de mare și foarte cercetată, cum nu este alta împrejur, până acum a fost lăsată în voia soții săraci, lipsită de ornamentele de lipsă, eără acum dintr'odată a început a lua altă față.

Laudă părintelui preot dl George Saciu, care ca preot aici abia de un an prin, îndemnul și sfaturile fieșii, creștinii au început a se interesa de însințirea și împodobirea bisericii cu cele trebuincioase.

Bun început au făcut susamintiții, anume: Iosif Munteanu, care face fală comunei noastre, cu o adevărată iubire grijește ca jude comunal de comună asfințit, încât locuitorii noștri, cari de greul anilor rîi și a sruncurilor comunale nesuportabile de mai înainte erau să părăsesc comuna, astăzi însă sunt scutiți de orice sarcini comunale, ba ce e mai mult, comuna noastră acum învîditată de comunele vecine, avînd mari capitale elocote în casele de păstrare, apoi și pămînturi comunale cîmpărate dela străini, cari în timpul vitrige s'au vîrît în hotarul nostru, și la aceasta meritul cel mai mare îl are susamintiții jude comunal.

Cunoscîndu-i inima sa adevărat creștinească, sîntem siguri că nu se va răi nici la viitor iubirea și interesarea sa față de biserica, aratăată atît acum prin donarea praporului, cît și în secol trecut prin aceea, că ca jude comunal a făcut, ca clopotul al doilea al sîntei biserici spart, la schimbăt anul trecut cu altul nou în greutate de 327 kgr., dădu se adausul recerut de 600 coroane din casa comunala Deie Dumnezeu ca și pe viitor să nutrească tot acele simțeminte față de biserica ca și până acum, și să dea bisericii și mai departe binecunoscutul său sprijin.

Asemenea merită recunoștința comunei și Ioan Mihailov; care a donat al doilea prapore în preț de 60 cor. și un apostolier în preț de 15 cor., apoi Ioan Ardelean Nr. 367, pentru dăruirea mai multor lucruri, în preț de 20 cor.

Avînd biserica lipsă de multe lucruri, este de dorit ca se urmeze exemplul acestor toți drept-credincioșii creștini. G.

Concertul din Alibunar.

Corul vocal din comuna Vlaicovăț, sub conducerea harnicului învățator George Popovici în 28 Iunie st. n. au concertat în comuna Alibunar. Programul au fost bine aleasă, căci sau cântat cântări de renumiții noștri compozitori români G. Dima și C. Porumbescu. În urma cântărilor cari au fost foarte bine executate, s'au predat piesa teatrală — „Scene din viața militară” — de N. St. Nici piesa teatrală n'au lăsat nimic de dorit, căci stăt țerancele, cît și țeranii români au eselat predând piesa teatrală; ba, cei mai mult, au dovedit o deosebită voe de muncă și zel demn de o țerancă, respective de un țeran român. A urmat apoi ca încheiere a concertului jocurile naționale „Bătuta” și „Călușeriul”. — Durere însă căci concertul a fost foarte slab cercetat. Dintre aceia cari negreșit trebuiau să ia parte, sunt: Dr. G. Miclea, Dr. P. Anca, părintele Popovici, apoi învățătorii români și alți fruntași ai poporului român din Alibunar, durere, căci nu numai că n'au luat parte, ci din contră au animat și pe unul și pe altul ca să nu ia parte la acel concert.

Sus numiții: floarea națiunii române din Alibunar s'o fi temut, ca și corul de sub conducerea bravului învățator va cânta tot așa, ca și corul condus de preotul Vlaicovățului, ca

să nu fie de față la o petrecere, tot așa de scandaloasă, or aflat de bine, și nu or venit la acest concert. Ar fi de recomandat că părintele G Popovici să nu se ocupe cu lucruri pe cari nu le înțelege, ear coriștilor de sub conducerea D-Sale, să se lipească de învățătorul lor, carele cu drept cuvînt e harnic de a conduce un cor vocal atît bisericesc cît și lumesc după toate regulile musicale.

Un ascultător.

Convocare și învitate.

Reuniunea învățătorilor români dela școlile confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII, din dreapta Mureșului, își va ține adunarea generală de astîmp Vineri și Sâmbata în 18 și 19 Iulie n. c. în opidul Halmagiu.

Conform §-ului 11 și 12 din statute, convocăm la această adunare generală pe toți P. T. DD. membri fondatori, ordinari și ajutatori ai reuniunii, dar tot odată luțăm și rugăm să participe la această festivitate a noastră toți P. T. binevoitorii ai școlilor noastre confesionale.

Bilete moderate de căștorie pe căile ferate Arad Cenad Kö. Es primese membrii dela respectivii președinți ai despărțimintelor, valabile pe timpul dela 17—23 Iulie.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută în 5 Iulie n. 1902.

Prof. Teodor Ceantea, Georgiu Popoviciu,
președinte, secretariu I.

PROGRAMA:

adunării generale ordinare XII-a a reuniunii învățătorilor români dela școlile populare confesionale ortodoxe din protopopiatele aradane I—VII, districtul din dreapta Mureșului, ce va avea loc în opidul Halmagiu în zilele 18 și 19 Iulie n. 1902.

A) Ziua primă.

I. Ședința întâie.

1. După plecarea din Arad în 17 Iulie n. la 12 ore din zi, seara va fi primire la Halmagiu și convenire socială.
2. În 18 Iulie n., la 8 ore dimineața asistare în corpore la celebrarea sîntei liturghii și la chemarea Duchaiului sîntei biserici gr.-or. de acolo.
3. Coadunare la locul menit de comitetul aranjator și constatarea membrilor prezenți.
4. Emiterea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi și acceptarea acestora prin adunarea generală.
5. Cuvînt de deschidere de președintele reuniunii Teodor Ceantea și binevîntarea onorașilor și a oaspeților prezenți.
6. Eventuale salutări și felicitări către onorașii absenți ai reuniunii.
7. Prezentare din partea președintelui a singuraticilor rapoarte ale comitetului despre activitatea actuală și predarea acestora la 3 comisarii constatare din 5, 8 și 3 membri pentru censurare.
8. Predarea limbii materne în școala populară- disertațiune de Iuliu Grosșorean.

II. Ședința a doua.

9. Raportul general al comitetului, pertractare și decideri asupra-i.
10. „Însămîntarea și folosul ganoicului în economie” tradat în școala de economie de Protasie Giulescu.
11. Raportul casarului, pertractare și decideri asupra lui.
12. Raportul bibliotecarului și al controlorului și dispozițiuni asupra celor cuprinse în țerensele.

B) Ziua a doua.

III. Ședința a treia.

13. „Sala de învățămînt și obiectele dintr'ea” prelegere practică din limba maghiară de Teodor Cherechian.
14. Eventuale propuneri și interpelații.
15. Constatarea prezenților și eventual distribuirea de certificate.
16. Alegerea unui comisiuni pentru autentificarea protocolului adunării generale.
17. Decideri asupra locului și a timpului țererii proximel adunări generale ordinare.
18. Încheierea prin președintele.
19. Escursiune.*

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 5 Iulie n. 1902.

Prof. Teodor Ceantea, Georgiu Popoviciu,
președinte, secretariu I.

* Cei ce voese să participe la excursiune și la banquet au să se anunțe înainte la învățătorii Mihaiu Vidu în Halmagiu.

PARTEA ECONOMICĂ.

Sfaturi practice.

Nu puteți scoate cumva vre-un șirof sau cuiu din ceva din pricina ruginei? Turnați picături de petrolu pe lângă ele, așa ca să ajungă în lăuntru jur împrejur, în scurt timp rugina să disolvă topește și ele ies ușor.

Vreți ca oalele de lut să fie trainice răbdînd mult la foc ca, cum ar fi de fer? Ungeți-le când sunt noue în vre-o 3—4 rinduri cu uleiul bine.

De aveți vre una crepată, astupați-i crepătura cu aluat făcut din făină de cărămidă cu uleiul fert de in.

Vreți ca sacii să vă fie trainici ca făcuți din piele? Puneți-i să stea timp de două zile într'o argăseală de stejar (a Un Kgr. argăseală 10 litre de apă.) — Când să scot. să clătesc în apă curată și să pun să se usuce.

Vreți să curățiți cu înlesnire merele de coaja? opăriți-le în apă ferbinte (clocotind) fără frică ca și perd din miez cumva.

Vreți să știți un mijloc minunat de a păstra ghița? Puneți-o într'un blid adînc, acoperiți-l pe acesta bine cu alt blid și așa o puneți între perini înădușindu-o tare, căci să știți, că cu cât va fi mai înădușită cu atît va sta mai mult.

Aveți la vre-o haină catifea cu pete de ex. gulere ș. a.? frecați domol cu felii de ceapă asupra părului totdeauna, după ce s'a usucat întindeți-o și o călcați bine cu ferul (mașina de călcat haine) astfel și mirosul cepei pier.

Aveți careva Nigel la mînd? legați-l bine cu un petec de flanel uns gros cu săpun negru. Repețind acesta, în câteva zile nigelu să moae și înpece a să desface.

G Maican,
învățator.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

În editura cunoscutel reviste săptămânale „Bunul Econom” (revistă pentru agricultură, industrie și comerț), din Orăștie, apar o serie de broșuri de interes agricol, cari merită o deosebită atențiune din partea cîrturarilor noștri, cari se interesează de propășirea țeranului nostru. Fi-care broșură conține unul sau mai multe caritatele din ramurile agriculturii, creșterea vitelor, grădinarit etc. și toate laolaltă vor forma o bibliotecă agricolă completă pentru țeranul nostru. Stilul în care sunt scrise este scurt și precis. Limba deși la înțelesul mai puțin știitor de carte este lipsită de provincialisme și barbarisme. Până acum au apărut:

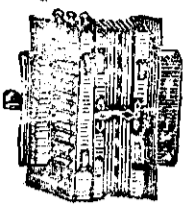
1. Nutrețele ierboase, cositurile (țanățele) pentru țerance și păsunile.
 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
 3. Sămînța plantelor agricole și sîmînțatul lor.
 4. Îngrijirea plantelor agric. în cazul vegetațiunii și recolta cerealelor.
 5. Zootechnia generală. (Creșterea, nutrețea și îngrijirea animalelor domestice).
 6. F. Agrolgia (Cunoașterea pămînturilor agricole).
- Prețul unei broșuri este 30 fleri (pentru România 50 bani).
- Se pot comanda la administrația „Bunul Econom”, la librăria W. Kraft în Sibiu și la administrația „Tribuna Poporului” în Arad. Revînzătorilor se dă rabat potrivit.

Poesii și Nuvele. A apărut sub acest titlu nr. 1 din Biblioteca Literară a ziarului „Libertatea”. Orăștie, 1902. p. 39. Conține: Un trandafir... (poesie) de V. Bontescu. — Nanta reporterului, nuvelă (traducere). — Moartea Barului, fragment (poesie) de Maria Botiș Cioban.

Harmonici și Aristoane

din cele mai renumite fabrici.

Vânzarea în detalii cu prețurile fabricii.

Harmonică Nr. 1 calitate superioară cu 3 burdufuri, 10 clape, claviatură deschisă, folie legate de jur împrejur cu nickel, 2 registre și 2 basuri. Prețul 10 cor. 75 fileri. — Această harmonică însă cu 2 registre și 1 tremolo 12 cor. 75 fileri.

Harmonică Nr. 2 calitate extraordinară, lemn de mahagoni, tonuri de oțel, 10 clape, claviatură deschisă, clape aurite, 2 burdufuri, folie legate la colțuri cu nickel, 2 registre, 1 tremolo și 2 basuri. Prețul 14 cor. 75 fileri. — Această harmonică însă cu 3 registre 17 cor. 75 fileri.

Harmonică Nr. 3 cu 19 clape în două rânduri, 3 burdufuri, 4 registre, 4 basuri, tonuri de oțel. Prețul 19 cor. 75 fileri. — Metodă practică cu ajutorul căreia poate învăța ori-cine să cânte imediat cu harmonică. Prețul — 75 fileri. Această metodă conține 28 cântece, din cari sunt 6 românești. NB. Transportul costă la ori-care harmonică — 85 fileri.

Ariston perfecționat cu note de metal. Mărimea Nr. 1: lungimea 34 cmtr., lățimea 26 cmtr., înălțimea 19 cmtr. costă împreună cu 6 note 28 cor. 75 fileri. — Mărimea Nr. 2: lungimea 37 cmtr., lățimea 35 cmtr., înălțimea 17 cmtr., împreună cu 6 note 35 coroane. — Adaus pentru porto 1 cor. 25 fileri.

La nemulțumire se înapoiază imediat banii.

APARAT DE RAS

cu care

ori-cine se poate rade cu cea mai mare siguranță fără a se tăia.

Acest aparat este cel mai nou, cel mai solid și cel mai practic din câte se află în comerț.

Prețul aparatului împreună cu curea de ascuțit și cele-lalte necesare este cor. 7.50.

La nemulțumire se înapoiază imediat banii. — Se expediază cu ramburs sau contra-mandat postal trimis înainte.

Singurul depozitar pentru Austro-Ungaria și străinătate:

SAMU LINDENBERG, Budapesta, Vadász-utca nr. 42/D.

Un mic extras din mulțumirile primite din România:

Intrebuițând aparatul pentru ras, am rămas pe deplin mulțumit de ușurința cu care se poate rade, precum și de calitatea lui.

Cu stimă: A. Grigoriu.

Com. Bodești-Precistei, Jud. Neamțu.

Domnul meu! Aparatul de ras furnizat prin magazinul D-v. dând rezultate satisfăcătoare și fără nici un inconvenient, vă arăt mulțumirile mele. Salutându-vă, cu stimă:

Al. Costăchescu, șef de gară, Gara Largă.

788 6—50

Asigurați!: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCII GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen flos, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reevizite ș. a. prin spargere;
4. Contra grădinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovės, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeț, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cerșuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 — 89

Asigurați contra furaturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NADLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 — 57

Direcțiunea.

Intreprindere grandioasă în Arad.

Marea

prăvălie a lui

Porter

Vilmos

în Arad, pe piața Libertății

care prin extensiunea și mărimea sa în provincă este prima în țeara întregă. În deosebită atențiune recomandăm cetitorilor noștri

articole de vară, de voiaj și de băi.

Prăvălia e împărțită în următoarele secțiuni:

1. Secțiunea mărfurilor pentru bărbați.
2. „ „ „ femei.
3. Articole pentru menaj și pentru decorarea locuințelor.

4. Cadouri ocazionale și articole de suveniră din Arad.

5. Jucării pentru copii.

La o cumpărare în sumă de 10 coroane se acordă cumpărătorului o fotografie a sa gratuit, având de solvit numai pentru rama hârtiei 3 coroane.

804 1—